Apstiprināta vienota kārtība mazciemu izveidei

Cēsu novadā izveidota vienota kārtība, kādā izvērtēt iedzīvotāju ierosinājumus par jaunu mazciemu izveidi. Apstiprinātas mazciemu noteikšanas vadlīnijas, kas nosaka kritērijus un procedūru mazciema statusa piešķiršanai, nodrošinot līdzvērtīgu pieeju dažādās novada teritorijās.

Mazciemu izveides nepieciešamība Cēsu novadā aktualizējās pēc vietējo iedzīvotāju iniciatīvām, kuru rezultātā kopš 2025. gada izveidoti trīs mazciemi - Kosa Skujenes pagastā, Ķēči Nītaures pagastā un Skujas Veselavas pagastā. Šo teritoriju noteikšana radīja pirmo praktisko pieredzi, pēc kuras izstrādāti vienoti principi turpmākajiem mazciemu noteikšanas procesiem.

Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu mazciems ir vēsturiski izveidojusies apdzīvota vieta ar dominējošu koncentrētu vai izklaidu apbūvi, kurai teritorijas plānojumā nav noteiktas robežas un kuras nosaukums ir iekļauts Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Vietvārdu datubāzē. Mazciema teritorijā ietilpstošās adreses nosaka pašvaldība.

Kādi kritēriji būs jāizpilda?

Lai teritorijai varētu noteikt mazciema statusu, tai vienlaikus būs jāatbilst vairākiem kritērijiem - tai jābūt vēsturiski izveidotai apdzīvotai vietai, tajā jādominē koncentrētai vai izklaidu apbūvei, teritorijas plānojumā tai nedrīkst būt noteiktas robežas, kā arī

teritorijas nosaukumam jābūt iekļautam Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Vietvārdu datubāzē.

Izvērtējot teritorijas atbilstību, pašvaldība ņems vērā vietvārda vēsturisko lietojumu, apbūves attīstību, kartogrāfiskos un arhīva materiālus, kā arī teritorijas telpisko vienotību.

Būtisks priekšnoteikums mazciema statusa noteikšanai būs vienota apdzīvota teritorija. Mazciema sastāvā netiks iekļautas atsevišķi izvietotas ēkas vai māju grupas, kas neveido savstarpēji saistītu apdzīvotu vietu. Vienlaikus mazciema teritorijā var atrasties arī neapbūvētas zemes vienības, ja tās nepārtrauc teritorijas telpisko vienotību.

Ja kādas vēsturiskas vietas nosaukums vēl nav iekļauts Vietvārdu datubāzē, pašvaldība varēs iesniegt Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai ierosinājumu par tā izvērtēšanu. Šāda ierosinājuma pamatojumu sagatavos attiecīgās teritorijas iedzīvotāji.

Kā iedzīvotāji var rosināt mazciema izveidi?

Mazciema statusa noteikšanu var ierosināt iedzīvotāji, iesniedzot pašvaldībā iesniegumu. Tam jāpievieno teritorijas vēsturiskais pamatojums un to zemes vienību saraksts, kuras potenciāli varētu tikt iekļautas mazciema teritorijā.

Saņemto iesniegumu izvērtēs pašvaldības atbildīgā struktūrvienība, nepieciešamības gadījumā precizējot informāciju sadarbībā ar iesniedzējiem. Pēc izvērtējuma pašvaldība sagatavos lēmumprojektu par mazciema statusa noteikšanu un adrešu precizēšanu.

Lēmumprojektu izskatīs Attīstības un teritorijas plānošanas komisija un Uzņēmējdarbības un attīstības komiteja, bet gala lēmumu pieņems Cēsu novada dome. Pēc lēmuma pieņemšanas pašvaldība nodrošinās adrešu aktualizēšanu Valsts adrešu reģistrā un informēs attiecīgo nekustamo īpašumu īpašniekus.

Mazciema statuss stiprina vietas identitāti

Mazciema noteikšana ļaus saglabāt un izmantot vēsturiskos vietvārdus adresācijā, kā arī stiprināt konkrētās teritorijas identitāti un vietējo kopienu piederības sajūtu.

Vienlaikus mazciema statuss pats par sevi nerada papildu būvniecības vai saimnieciskās darbības ierobežojumus, nenosaka administratīvās robežas un nepiešķir teritorijai īpašu aizsardzības statusu.